

IX. FÜGGELÉK: AGRÁR INTÉZKEDÉSEK A 11.5 A) ÉS B), VALAMINT 11.8 PONTOKHOZ KAPCSOLÓDÓAN

Jelen Tájékoztató 11.5 a) és b) pontjaihoz kapcsolódó Környezeti célkitűzéseket szolgáló beruházások és beavatkozások:

- Szénmegkötés és üvegházgáz-kibocsátás csökkentése (1. kategória)
 - ❖ szántóterületek:
 - gyeptelepítés (Legalább 3 őshonos fűfajból és más gypalkotó fajból álló gyepekverék telepítése) a gazdaság szántóterületének 5%-án
 - nyári, őszi betakarítású kultúrák után, amennyiben nem őszi vetésű kultúra következik, talajtakarás biztosítása takarónövényekkel, vagy a tarló fennhagyással annak kultúrállapotban tartása mellett a következő évi tavaszi kultúra előkészítő munkálatainak megkezdéséig, de legalább február 28-ig.
 - az üzem szántóterületének 20%-án talajépítő növények (ideiglenes gyepek, pillangósvirágú szálastakarmányok vagy ezek keverékének) termesztése
 - mulcs-hagyó tarlóápolás - a betakarított elővetemény tarlómaradványának fennhagyása legalább 35%-os fedettségben, megfelelő tarlóápolás elvégzése mellett
 - forgatás vagy talajmunka nélküli művelésmód (minimum művelés, no-till/direktvetés) alkalmazása az üzem szántóterületének legalább 50%-án (minimum művelés esetén 50%, no-till művelés esetén 20%)
 - agroerdészeti rendszer létrehozása: szántó területen fás kultúra telepítése sávokban¹
 - ❖ gyepterületek:
 - A terület legalább 10, legfeljebb 15%-át kaszálásonként változó helyen kaszátlanul kell hagyni.
 - Szakaszváltó (rotációs) legeltetési módszer alkalmazása.
 - Legelő fásítása: 100 (őshonos fajtákból összeállított) fa hektáronként (részletesen a 47. oldalon).
- Talajvédelem, talajerózió csökkentése (2. kategória)
 - ❖ szántóterületek:
 - Szintvonalakkal párhuzamos sávok vetéssel nagyméretű tábla felosztása kisebb egységekre, sávok lejtőhossza min. 35 m, max. 120 m
 - Erózióvédelmi célú őshonos fajú sövény, vagy fás sávok kialakítása vagy rőzsefonat vagy talajfogó gát, vízfolyás mentén, vagy barázdás vagy árkos erózió kialakulásának helyén
 - Vízfolyások, csatornák és állóvizek partvonalával közvetlenül érintkező táblák esetén a partvonallal érintkezően legalább 12 méter szélességű (őshonos fajokból létrehozott) füves mezsgye vagy fásítás létesítése és fenntartása a tábla partvonallal érintkező teljes hosszában, amelyen nem szabad növényvédőszer, mű- és szerves trágyát kijuttatni.

• ¹ Célja: több kultúra egyidejű termesztése, azok egymásra gyakorolt pozitív hatásainak kihasználásával. Fás szárú kultúra egy soros rendszerben, melyben a művelő eszközök munkaszélessége határozza meg a sortávolságát. A területen legalább 150 db, de legfeljebb 250 db fa lehet hektáronként.

- Nyári, őszi betakarítású kultúrák után, amennyiben nem őszi vetésű kultúra következik, talajtakarás biztosítása takarónövényekkel, vagy a tarló fennhagyással annak kultúrállapotban tartása mellett a következő évi tavaszi kultúra előkészítő munkálatainak megkezdéséig, de legalább február 28-ig.
- Erózióvédelmi célú növényesávok kialakítása (amennyiben MEPAR által erózióveszélyesként jelölt területről van szó, akkor szintvonal mentén kialakítva):
 - táblaszegélyeken (ott, ahol a lefolyás koncentrálódik) min. 9 m szélességben
 - táblákon belül szintvonalak mentén, illetve erózióveszélyes helyek mentén (min. 9 m szélességben), pl.: barázdás vagy árkos erózió kialakulásának helyén
- ❖ gyepterületek:
 - A terület legalább 10, legfeljebb 15%-át kaszálásonként változó helyen kaszátlanul kell hagyni.
 - Vízrel telített talajon mindennemű gépi munkavégzés tilos.
 - Őshonos fajokból sövény vagy mezővédő erdősáv telepítése a tábla szegélyeken (részletesen a 46. oldalon).
- Talaj szervesanyag tartalmának növelése (3. kategória)
 - ❖ szántóterületek:
 - Forgatás vagy talajmunka nélküli művelésmód (minimum művelés, no-till/direktvetés) alkalmazása az üzem szántóterületének legalább 50%-án (minimum művelés esetén 50%, no-till művelés esetén 20%).
 - Mulcs-hagyó tarlóápolás - a betakarított elővetemény tarlómaradványának fennhagyása legalább 35%-os fedettségben, megfelelő tarlóápolás elvégzése mellett.
 - Nyári, őszi betakarítású kultúrák után, amennyiben nem őszi vetésű kultúra következik, talajtakarás biztosítása takarónövényekkel, vagy a tarló fennhagyással annak kultúrállapotban tartása mellett a következő évi tavaszi kultúra előkészítő munkálatainak megkezdéséig, de legalább február 28-ig.
 - 5 év alatt legalább 1 alkalommal szerves trágya kijuttatása az 59/2008 (IV.29.) FVM rendelet betartásával, vagy szerves trágya, pelletált szerves trágya, komposzt, komposzttea kijuttatása (a 36/2006 FVM rendelet szerint meghatározott) vagy a talajéletet serkentő mikrobiológiai készítmények (szabadelő nitrogénmegkötő baktériumokat (Azotobacter, Azospirillum, Rhizobium fajokot tartalmazó készítmények), gyökérszóna baktériumokat tartalmazó készítmények, valamint a tarlóbontó készítmények) kijuttatása.
 - A vetésszerkezetben évente legalább 15% szálas pillangós takarmánynövény, valamint legalább 5% zöldugar tartása és/vagy a vetésszerkezetben legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény, valamint legalább 20% zöldugar tartása.
 - ❖ gyepterületek:
 - A terület legalább 10, legfeljebb 15%-át kaszálásonként változó helyen kaszátlanul kell hagyni.
 - Táblánként minimálisan 6 méter szélességű kaszátlan területet kell kialakítani.
 - Legelő fásítása: 100 (őshonos fajtából összeállított) fa hektáronként (részletesen a 47. oldalon).
 - Őshonos fajokból sövény vagy mezővédő erdősáv telepítése a tábla szegélyeken (részletesen a 46. oldalon).

- Vizek mennyiségi és minőségi állapotának javítása, kiemelten a vízviszatartáson keresztül (4. kategória)
 - ❖ szántóterületek:
 - Területi vízviszatartást szolgáló vízi létesítmények kialakítása, fejlesztése a mélyfekvésű, vízviszatartásra alkalmas területeken a vizek összegyülekezésének és azok minél hosszabb ideig történő megmaradásának biztosításával, időszakos vagy állandó nyílt vízfelület létrehozásával.
 - Vízfolyások, csatornák és állóvizek partvonalával közvetlenül érintkező táblák esetén a partvonallal érintkezően legalább 12 méter szélességű (őshonos fajokból létrehozott) füves mezsgye vagy fásítás létesítése és fenntartása a tábla partvonallal érintkező teljes hosszában, amelyen nem szabad növényvédőszer, mű- és szerves trágyát kijuttatni.
 - A mélyfekvésű területeken megjelenő többletvizek viszatartása (a vizek el nem vezetése), illetve a területek visszanedvesítése.
 - Agrotechnológiai eljárások, amelyek a talaj vízbefogadó és megtartó képességét javítják:
 - középmély lazítás elvégzése a kötelezettségvállalási időszak első 5 éve alatt két alkalommal
 - nyári, őszi betakarítású kultúrák után, amennyiben nem őszi vetésű kultúra következik, talajtakarás biztosítása takarónövényekkel, vagy a tarló fennhagyással annak kultúrállapotban tartása mellett a következő évi tavaszi kultúra előkészítő munkálatainak megkezdéséig, de legalább február 28-ig.
 - mulcs-hagyó tarlóápolás - a betakarított elővetemény tarlómaradványának fennhagyása legalább 35%-os fedettségben, megfelelő tarlóápolás elvégzése mellett
 - forgatás vagy talajmunka nélküli művelésmód (minimum művelés, no-till/direktvetés) alkalmazása az üzem szántóterületének legalább 50%-án (minimum művelés esetén 50%, no-till művelés esetén 20%)
 - ❖ gyepterületek:
 - Időszakos vizes élőhelyek létrehozása a területen megjelenő többletvizek viszatartásával, illetve a területek visszanedvesítésével.
 - Legelő fásítása: 100 (őshonos fajtából összeállított) fa hektáronként (részletesen a 47. oldalon).
 - Őshonos fajokból sövény vagy mezővédő erdősáv telepítése a tábla szegélyeken (részletesen a 46. oldalon).
- Biodiverzitás és ökoszisztémák javítása és védelme (5. kategória)
 - ❖ szántóterületek:
 - Terménydiverzitás növelése a vetésszerkezetben legalább 20% rovarbeporzású szántóföldi növény termesztése (pl. őszi vagy tavaszi bükköny, pohánka, mézontófü, bíborhere, mustár, olajretek, édeskömény, pillangós növények stb. lásd bővebben VP4-10.1.1-21 18. és 19. melléklet.)
 - Őshonos évelő vadvirág fajkeverékek vetése, amennyiben vetésük minimum 0,5 hektár egybefüggő területen valósul meg és fenntartásuk minimum 3 éves (magszórás+kaszálás kombinálásával).

- Növényvédőszer-mentes, legalább 3 őshonos fajból vagy virágzó lágyszárú fajokból álló apróvadvédelmi vagy méhlegelő szegély létesítése és fenntartása a szántóterület legalább 25%-án, legalább 6 m szélességben és 50 m hosszúságban a kötelezettségvállalási időszak alatt. Ezeken a területeken madárodú és T-ülőfák szakszerű kihelyezése a vonatkozó előírások alapján.
- A szántóterületek 10%-ának megfelelő összterület az alábbi intézkedések kombinációjából:
 - a HMKÁ 8 előírás alapján védett táji elemek
 - őshonos fajú mezővédő erdősáv, amely min. három fasorból és egy cserjesorból áll
 - táblaszegély - méhlegelő, vadlegelő (min. 9 m szélességben, egyben min. fél hektár)
 - füves, cserjés sávok kialakítása (min. 9 méter szélességben, egyben min. fél hektár)
 - partvonallal közvetlenül érintkező táblák esetén a partvonallal érintkezően legalább 12 méter szélességű (őshonos fajokból létrehozott) füves mezsgye vagy fásítás létesítése és fenntartása a tábla partvonallal érintkező teljes hosszában, amelyen nem szabad növényvédőszert, mű- és szerves trágyát kijuttatni.;
 - MePAR-ban rögzített vizes élőhely létrehozása és/vagy az élőhely ökológiai állapotának fenntartása
 - parlagon hagyott földterület - a pihentetés időszaka alatt gondoskodni kell a talaj takarásáról zöldugár létesítésével vagy a tarlómaradványok fennhagyásával
 - ökológiai jelentőségű másodvetés növényvédőszer használata nélkül
- ❖ gyepterületek:
 - Gyepkasztrolásának időzítése és diverzifikálása (a területek szakaszos levágása, a terület egy részén, alternáló jelleggel), amely alkalmazkodik a gyep méhlegelőként való működéséhez.
 - A terület legalább 10, legfeljebb 15%-át kasztrolásonként változó helyen kasztrolatlanul kell hagyni.
 - Táblánként minimálisan 6 méter szélességű kasztrolatlan területet kell kialakítani.
 - Szakasztöltő (rotációs) legeltetési módszer alkalmazása.

Őshonos fajokból sövény vagy mezővédő erdősáv telepítése a tábla szegélyeken:

- Ideálisan állandó terepvonulatok mentén helyezkedjen el (út, árok, csatorna, vízmosás stb.), az uralkodó szélirányra merőlegesen
(https://www.met.hu/eghajlat/magyarorszag_eghajlata/altalanos_eghajlati_jellemzes/szel/)
- Legalább 15 m és legfeljebb 20 m szélességben;
- Termőhelytípus-változat figyelembevételével őshonos fafajokból/cserjefajokból álljon
 - Szélső sorokba nem lehet telepíteni gyökérről jól sarjadó fafajokat.
 - Nem lehet telepíteni a mezőgazdasági kultúra kártevőinek a gazdanövényeit
- Keresztmetszet:
 - 7 soros erdősáv esetén 1,5 m sortávolság.
 - középen 3 sor fő fafaj,
 - majd 1-1 sor alacsonyabb növésű mellék fafaj,
 - széleken 1-1 sor cserje.
 - 5 soros erdősáv esetén (csak az uralkodó szél felőli oldalon mellék fafajjal és cserjével).
 - Fő fafaj legalább 2-4 m-ként (lassan/gyorsan növekvő).

- Mellék fafaj 1 m-ként.
- Cserje 0,5 m-ként.
- Fajták száma 1-2 mind a fő, mellék fafaj és cserje vonatkozásában.

Legelő fásítása: 100 (őshonos fajtákból összeállított) fa hektáronként

- Elhelyezés:
 - Érintett legelő területén egyenletesen elszórva facsoportokban (igazodva a legelő gazdálkodás szempontjából kedvezőtlenebb területrészekhez).
 - Érintett legelő min. 5%-án.
 - Min. 500 m² egy-egy csoport (ez min. 1 ha-os legelő esetén).
- Keresztmetszet:
 - Csoporton belül 1-2 fő fafajjal, 1-2 mellék fafajjal, széleken cserje szegéllyel.
 - Fő és mellék fafaj 2.000 db/ha sűrűségben.
 - Cserjék szegélyen 0,5 m-ként sorban/vonalban.
- Fafajok/cserjefajok:
 - Termőhelytípus-változat figyelembevételével őshonos fajokból/cserjefajokból álljon.
 - Mellék fajok esetében a társulási képesség, törzsnevelés a fő szempont.
 - Cserjefajok esetén törekedni kell az ételmező adó cserjékre.

Jelen Tájékoztató 11.8. pontjához kapcsolódó aktív vízpótlást elősegítő beruházások és beavatkozások:

- ❖ Szántó esetében kötelezően teljesítendő beruházások, beavatkozások:
 - A mélyfekvésű területeken megjelenő többletvizek aktív visszatartása (a vizek el nem vezetése), illetve a területek visszanedvesítése. (Az intézkedés végrehajtásáról az ügyfélnek teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatot kell benyújtania a banknak.)
 - MePAR-ban rögzített vizes élőhely létrehozása és/vagy az élőhely ökológiai állapotának fenntartása.
- ❖ Szántó esetében választható beruházások, beavatkozások (minimum egy beruházást, beavatkozást kell választani az alábbi listából):
 - Nyári, őszi betakarítású kultúrák után, amennyiben nem őszi vetésű kultúra következik, talajtakarás biztosítása takarónövényekkel, vagy a tarló fennhagyással annak kultúrállapotban tartása mellett a következő évi tavaszi kultúra előkészítő munkálatainak megkezdéséig, de legalább február 28-ig.
 - Gyeptelepítés (legalább 3 őshonos fűfajból és más gypalkotó fajokból álló gyepek keverék telepítése) a gazdaság szántóterületének 5%-án
 - Forgatás vagy talajmunka nélküli művelésmód (minimum művelés, notill/direktvetés) alkalmazása az üzem szántóterületének legalább 50%-án (minimum művelés esetén 50%, no-till művelés esetén 20%).
 - Szintvonalakkal párhuzamos sávok vetéssel nagyméretű tábla felosztása kisebb egységekre, sávok lejtőhossza min. 35 m, max. 120 m.
 - Erózióvédelmi célú őshonos fajú sövény, vagy fás sávok kialakítása vagy rőzsefonat vagy talajfogó gát, vízfolyás mentén, vagy barázdás vagy árkos erózió kialakulásának helyén.
 - Vízfolyások, csatornák és állóvizek partvonalával közvetlenül érintkező táblák esetén a partvonalal érintkezően legalább 12 méter szélességű (őshonos fajokból létrehozott) füves mezsgye vagy fásítás létesítése és fenntartása a tábla partvonalal érintkező teljes hosszában, amelyen nem szabad növényvédőszer, mű- és szerves trágyát kijuttatni.
 - Erózióvédelmi célú növény-sávok kialakítása (amennyiben MEPAR által erózióveszélyesként jelölt területről van szó, akkor szintvonal mentén kialakítva): táblaszegélyeken (ott, ahol a lefolyás koncentrálódik) min. 9 m szélességben.
 - Táblákon belül szintvonalak mentén, illetve erózióveszélyes helyek mentén (min. 9 m szélességben), pl.: barázdás vagy árkos erózió kialakulásának helyén.

- i. Területi vízvisszatartást szolgáló vízi létesítmények kialakítása, fejlesztése a mélyfekvésű, vízvisszatartásra alkalmas területeken a vizek összegyülekezésének és azok minél hosszabb ideig történő megmaradásának biztosításával, időszakos vagy állandó nyílt vízfelület létrehozásával.
- ❖ Gyep esetében kötelezően teljesítendő beruházások, beavatkozások:
 - a. Vízzel telített talajon mindennemű gépi munkavégzés tilos.
 - b. Időszakos vagy állandó vizes élőhelyek létrehozása a területen megjelenő többletvizek aktív visszatartásával, illetve a területek visszanedvesítésével. (Az intézkedés végrehajtásáról az ügyfélnek teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatot kell benyújtania a banknak.)
- ❖ Gyep esetében választható beruházások, beavatkozások:
 - a. A terület legalább 10, legfeljebb 15%-át kaszálásonként változó helyen kaszátlanul kell hagyni.